

TRHY CENNÝCH PAPÍRŮ

**PETR
MUSÍLEK**

Oponent: RNDr. Ivan Zahrádka, CSc.

© Petr Musílek, 2011

© Ekopress, s. r. o., 2011

ISBN 978-80-86929-70-5

Obsah

Úvod	9
Oddíl I. Trhy cenných papírů a jejich poruchy	
1. Geneze trhů cenných papírů	13
1.1 Počátky trhů cenných papírů v 15. století	13
1.2 Rozvoj trhů cenných papírů v 16.–18. století	14
1.3 Rozmach trhů cenných papírů v 19. a 20. století	15
1.4 Boom a poruchy trhů cenných papírů na přelomu 20. a 21. století	21
2. Trhy cenných papírů a jejich struktura	25
2.1 Modely alokace peněžních prostředků	25
2.2 Význam trhů cenných papírů	33
2.3 Trh cenných papírů a jeho struktura	34
3. Sekundární trhy	45
3.1 Sekundární burzovní trhy	45
3.2 Mimoburzovní sekundární trhy	52
3.3 Sekundární trhy v České republice	53
3.3.1 Geneze českých sekundárních trhů	53
3.3.2 Renesance sekundárních trhů v 90. letech minulého století	54
3.3.3 Burzovní systém	55
3.3.4 Problémy českých sekundárních trhů	61
3.4 Významné světové burzovní firmy a burzy	63
3.4.1 NYSE Euronext	63
3.4.2 The NASDAQ OMX Group, Inc.	66
3.4.3 Tokyo Stock Exchange Group, Inc.	68
3.4.4 London Stock Exchange Group plc	69
3.4.5 Deutsche Börse AG	72
3.4.6 Shanghai Stock Exchange	74
4. Trhy finančních derivátů	79
4.1 Podstata a postavení finančních derivátů	79
4.2 Opce	85
4.3 Cenné papíry s opcemi	92
4.4 Financial futures	98
4.5 Mimoburzovní finanční deriváty	103
4.6 Burzovní firmy finančních derivátů	105
4.6.1 CME Group Inc.	105
4.6.2 NYSE Liffe Holdings LLC	106
4.6.3 Eurex AG	106
4.7 Český trh finančních derivátů	107
5. Regulace trhů cenných papírů	111
5.1 Důvody a cíle regulace: Chicagská škola versus hlavní směr	111
5.2 Institucionální uspořádání finančního dohledu	116
5.3 Regulace trhů cenných papírů a právní prostředí	122
5.4 Konsolidace regulace a dohledu globálního finančního trhu	125
5.5 Regulace a dohled českého trhu cenných papírů	126
6. Poruchy trhů cenných papírů	131
6.1 Charakteristika poruch trhů cenných papírů	131
6.2 Příklady finančních krizí v minulosti	134
6.2.1 Rakouská krize 1873	134
6.2.2 Americká krize 1873	135

6.2.3 Argentinská krize 1890	136
6.2.4 Australská krize 1893	136
6.2.5 Italská krize 1893	136
6.2.6 Československá bankovní krize 1923–1925	137
6.3 Příklady soudobých finančních krizí	137
6.3.1 Mexická krize 1994–1995	137
6.3.2 Ruská krize 1998	138
6.3.3 Turecká finanční krize 2000	138
6.3.4 Globální finanční krize	139
6.4 Teorie finančních krizí	145
6.4.1 Nadměrná úvěrová expanze	146
6.4.2 Chybná makroekonomická politika	147
6.4.3 Nadměrná finanční liberalizace	148
6.4.4 Finanční panika	149
6.4.5 Splasknutí cenové bubliny	150
6.4.6 Selhání trhu	151
6.4.7 Finanční krize vyvolaná nadměrným přílivem zahraničního kapitálu	152
6.4.8 Institucionální nedokonalost ekonomiky	152
6.4.9 Ekonomická recese a strukturální problémy	153
6.4.10 Multi-faktorová krize	153

Oddíl II. Investiční bankovnictví a investiční obchody

7. Investiční bankovnictví	159
7.1 Podstata investičního bankovnictví	159
7.2 Modely institucionálního uspořádání investičního bankovnictví	163
7.2.1 Model univerzálního bankovnictví	163
7.2.2 Model odděleného bankovnictví	169
7.2.3 Model holdingové společnosti	175
7.2.4 Model dceřiné společnosti	176
7.3 Správa podniku	176
7.3.1 Vnitřní model správy podniku	177
7.3.2 Vnější model správy podniku	178
7.4 Problémy českého investičního bankovnictví	179
8. Emisní obchody	185
8.1 Podstata emisních obchodů	185
8.2 Druhy emisních obchodů	187
8.3 Postup při vydávání cenných papírů	191
8.3.1 Finanční rozhodování deficitní jednotky	191
8.3.2 Stanovení výše kapitálových nákladů	192
8.3.3 Výběr emisního prostředníka	195
8.3.4 Příprava prospektu a registrace emise	196
8.3.5 Vytvoření emisního syndikátu	196
8.3.6 Prezentace a předběžný marketing	197
8.3.7 Závěrečné jednání	198
8.3.8 Umístění cenných papírů	198
8.3.9 Post-emisní operace	199
9. Obchody na sekundárních trzích	201
9.1 Druhy sekundárních obchodů	201
9.2 Typy zprostředkovatelských obchodů	205
9.3 Investiční poradenství	210
10. Správa aktiv	215
10.1 Podstata správy aktiv a její druhy	215
10.2 Správa trustů a nadací	220

11. Finanční inženýrství	223
11.1 Podstata finančního inženýrství	223
11.2 Depozitní stvrzenky	224
11.3 Svlekání cenných papírů	225
11.4 Sekuritizace aktiv	226
12. Depotní obchody	233
12.1 Podstata depotních obchodů	233
12.2 Vývoj depotních obchodů	234
12.3 České depotní obchody	235
13. Zprostředkování fúzí a akvizicí	239
13.1 Podstata a motivy fúzí a akvizicí	239
13.2 Realizace a financování akvizic	241
Oddíl III. Investiční teorie	
14. Základy investiční teorie	249
14.1 Geneze investiční teorie	249
14.2 Poptávka po investičních instrumentech	252
14.3 Zdanění a výnosová míra	269
14.4 Globalizace investování	270
15. Teorie efektivního trhu	281
15.1 Teorie efektivního trhu	281
15.2 Formy tržní efektivnosti	284
15.3 Testování teorie efektivních trhů	285
15.3.1 Testy slabé formy efektivnosti	285
15.3.2 Testy středněsilné formy efektivnosti	289
15.3.3 Testy silné formy efektivnosti	290
15.4 Anomálie na efektivním trhu	292
15.5 Behaviorální finance	295
16. Teorie portfolia	299
16.1 Selektivní model Markowitze	299
16.2 Očekávaná výnosová míra portfolia	301
16.3 Riziko portfolia	302
16.4 Efektivní hranice a optimální portfolio	305
16.5 Jednoduchý indexní model	308
17. Teorie kapitálového trhu	311
17.1 Předpoklady teorie kapitálového trhu	311
17.2 Bezriziková aktiva a portfolio	312
17.3 Příímka kapitálového trhu	313
17.4 Model oceňování kapitálových aktiv	315
17.5 Modifikace modelu oceňování kapitálových aktiv	319
17.5.1 Zero-Beta CAPM	319
17.5.2 T-CAPM	320
17.5.3 M-CAPM	321
17.5.4 IP-CAPM	321
17.6 Teorie arbitrážního oceňování	325
Oddíl IV. Investiční analýzy	
18. Fundamentální akciové analýzy	331
18.1 Chování cen akcií	331
18.2 Charakteristika fundamentální akciové analýzy	333
18.3 Makroekonomické veličiny a akciové kursy	334
18.4 Odvětvové faktory a akciové kursy	347

18.5 Podnikové faktory a akciové kursy	353
18.6 Vnitřní hodnota akcie a její kvantifikace	361
18.7 Fundamentální akciová analýza a investiční praxe	384
19. Technické akciové analýzy	389
19.1 Charakteristika technické analýzy	389
19.2 Dowova teorie	391
19.3 Grafické metody	393
19.4 Metody založené na technických indikátorech	394
19.5 Vliv psychologie na tržní ceny akcií	400
20. Dluhopisové analýzy	407
20.1 Hodnota dluhopisu	407
20.2 Měření výnosu z dluhopisu	408
20.3 Faktory ovlivňující hodnotu dluhopisu	410
20.4 Durace	412
20.5 Struktura úrokových sazeb	414
20.6 Ratingové agentury a jejich role na trzích cenných papírů	416
Oddíl V. Institucionální správa aktiv	
21. Institucionální investoři	427
21.1 Charakteristika institucionálních investorů	427
21.2 Role institucionálních investorů	428
21.3 Vliv institucionálních investorů na trhy cenných papírů	430
22. Kolektivní investování	433
22.1 Podstata, vývoj a význam kolektivního investování	433
22.2 Modely institucionálního uspořádání kolektivního investování	438
22.3 Druhy institucí kolektivního investování	441
22.4 Měření výkonnosti fondů	445
22.5 Zvláštní druhy fondů	448
23. České kolektivní investování	455
23.1 Geneze českého kolektivního investování	455
23.2 Institucionální uspořádání českého kolektivního investování	461
24. Penzijní fondy	467
24.1 Charakteristika penzijních fondů a jejich postavení	467
24.2 Institucionální uspořádání kapitálového financování důchodů	473
24.3 Regulace penzijních fondů	477
24.4 Alokace aktiv a operační efektivnost penzijních fondů	478
25. České penzijní fondy	483
25.1 Charakteristika českých penzijních fondů	483
25.2 Investiční politika penzijních fondů	489
25.3 Kapitálově orientovaná modernizace důchodového systému	492
Slovník základních pojmů	495
Základní použitá literatura	503
Summary	515
Rejstřík	517

Úvod

Je tomu již více než dvacet let, co jsem publikoval první knihu o trzích cenných papírů. Za toto relativně krátké období se trhy cenných papírů dramaticky změnily. V masovém měřítku se rozvinula elektronizace obchodování, na trzích zdomácněly dříve exotické investiční instrumenty a prakticky ve všech oblastech investičního podnikání se projevíly silné konsolidační tendence. Kromě toho dochází k prudkému rozvoji globálního investování a obchodování, přičemž v současné době se nacházíme na prahu samého zániku národních trhů cenných papírů, které se postupně formovaly od 15. století. Nejnovější úsilí světových burzovních firem směřuje k vytvoření jednotného globálního elektronického obchodního systému. Tím však náš výčet nejnovějších trendů nekončí. Účastníci trhů cenných papírů stále častěji používají matematicko-ekonomické modely k řízení investičních a finančních rizik, správě aktiv a provádění investičních analýz. Konkurenční schopnost účastníků trhů cenných papírů je tak z velké části určována kvalitou finančního inženýrství. Proč došlo k tak výrazným změnám na světových trzích? Jedním z důvodů je expanze institucionálních investorů. Tato skupina investorů, zahrnující instituce kolektivního investování, penzijní fondy, banky a životní pojišťovny, se stala rozhodujícími účastníky globálního investičního trhu. Vlastní převážnou část akcií, rozhodující měrou ovlivňují tržní ceny obchodovaných investičních instrumentů, soustavně generují poptávku po nových a netradičních investičních službách a přispívají k formování zcela nové mikrostruktury trhů cenných papírů. Mezi další důvody dramatických změn na trzích cenných papírů patří celosvětová deregulace finančních systémů, technologická revoluce a zvýšená těkavost finančních a investičních veličin. V roce 2008 vypukla po pádu jedné z největších světových investičních bank Lehman Brothers globální finanční krize, která přinesla výrazné změny v oblasti institucionálního uspořádání trhů cenných papírů.

Druhé, přepracované a doplněné vydání odborné knižní publikace „Trhy cenných papírů“ analyzuje jak institucionální uspořádání trhů cenných papírů, tak i cenotvorné mechanismy investičních trhů. Skládá se z pěti oddílů. V prvním oddílu analyzujeme trhy cenných papírů, jejich strukturu, rozebíráme důvody a metody regulace trhů cenných papírů a zkoumáme výskyt poruch na těchto trzích. V následujícím oddílu je pozornost věnována investičnímu bankovníctví a jeho postavení ve finančním systému. Postupně jsou rozebrány nejdůležitější investiční obchody, a to zejména emisní obchody, obchody na sekundárních trzích, správa aktiv, finanční inženýrství, depotní obchody a zprostředkování fúzí a akvizic. Třetí oddíl publikace je věnován rozboru investiční teorie – poptávce po investičních instrumentech, teorii efektivního trhu, teorii portfolia a teorii kapitálového trhu. Čtvrtý oddíl textu se soustředí na objasnění chování cen akcií a dluhopisů. Závěrečný oddíl knižní publikace nejen analyzuje postavení institucionálních investorů ve finančním systému, ale i rozebírá institucionální uspořádání kolektivního investování a systémů kapitálového financování důchodů, a to jak ve vyspělých státech, tak i v České republice.

Cílem odborné knižní publikace „Trhy cenných papírů“ je nejen analyzovat institucionální a cenové fungování trhů cenných papírů, ale také postihnout nejnovější vývojové trendy na těchto trzích včetně regulatorních reforem a jejich dopadů, které jsou z velké části reakcí na propuknutí globální finanční krize.